

SPOLEČENSTVA VÁŽEK NA VOJENSKÝCH ÚJEZDECH ČESKÉ REPUBLIKY

Filip Harabiš¹, Aleš Dolný², Stanislav Svaček

1) Fakulta životního prostředí, Česká zemědělská univerzita v Praze

2) Přírodovědecká fakulta, Ostravská univerzita

Kontakt: harabis@fzp.czu.cz, ales.dolny@osu.cz

Klíčová slova: Vážky, Sladkovodní společenstva, Vojenské újezdy, Funkční diverzita

Abstrakt

Velké vojenské újezdy vznikaly v relativně málo obydlených oblastech, které ale již v době založení představovali krajinářsky velmi zajímavá území. Navíc se jejich vznik datuje do období ještě před zemědělskou intenzifikací, která postupnými kroky vedla až k současnému stavu zemědělské krajiny a obrovskému poklesu biodiverzity. Výjimkou nejsou ani rybníky a další vodní prvky, které byly ponechány přirozenému vývoji nebo jsou jen extenzivně obhospodařovány. V porovnání s podobnými habitaty v okolí si udržují vysokou heterogenitu vegetace a poměrně nízkou míru eutrofizace. Vážky představují indikačně velmi citlivou skupinu, která reflektuje kvality vodního prostředí i změny kvality okolních habitatů. V naší studii jsme se zaměřili na porovnání druhového složení a funkční diverzity vážek ve 2 aktivních (Doupov a Libavá) a 2 relativně nedávno opuštěných (Ralsko, Brdy) vojenských újezdech, přičemž jako referenční plochy byly vybrány chráněná území v okolní krajině (ve vzdálenosti do 20 km). Z výsledků je patrné, že diverzita i ochranná hodnota společenstev vážek náhodného vzorku vodních biotopů uvnitř vojenských újezdů je ve všech ohledech srovnatelná s maloplošnými chráněnými územími v okolí. Liší se však druhové složení srovnávaných společenstev. V oblasti vojenských újezdů se vyskytují především druhy vázané na habitaty s bohatou heterogenní vegetací, zatímco zde chybí především pionýrské druhy a také teplomilné druhy, které v současné době expandují do téměř všech regionů Evropy. Vysoká ochranná hodnota vodních habitatů uvnitř vojenských újezdů souvisí především s absencí negativních vlivů, které negativně ovlivnily vývoj vodních společenstev v okolní krajině. Na druhou stranu nemáme žádnou indicii, která by nasvědčovalo tomu, že by na formování sladkovodních společenstev měl vliv vojenský výcvik nebo přesuny vojenské techniky.